

Πρωταγόρας

(485-411 π.Χ.)

Το δεύτερο "αιρετικό" πνεύμα της αρχαιότητας μετά το Δημόκριτο, που συνδέεται με τα Άβδηρα, είναι ο Πρωταγόρας. Οι αρχαίες πηγές μιλούν με σεβασμό για τον πνευματικό άνθρωπο που γεννήθηκε στα Άβδηρα στα 485 π.Χ., ταξίδεψε σε πολλές περιοχές του ελληνισμού και έγινε γνωστός, επηρεάζοντας πολύπλευρα την ελληνική σκέψη. Πολυμαθής και δεινός ρήτορας δημιούργησε εχθρούς και φίλους, όπως μπορούμε να διαβλέψουμε στον περίφημο διάλογο του Πλάτωνα "Πρωταγόρας". Στο πρόσωπο του Αβδηρίτη σοφού εντοπίζουμε τα σημαντικότερα και αξιολογότερα χαρακτηριστικά του πνευματικού ρεύματος της σοφιστικής. Παρόλο που παλιότερα υπήρχε ένας κάθετος

διαχωρισμός ανάμεσα στη φιλοσοφία και στη σοφιστική, στις μέρες μας γίνεται πλέον παραδεκτό ότι το μεγάλο πνευματικό ρεύμα, που ανθίζει στο μεσοδιάστημα μεταξύ περσικών πολέμων και πελοποννησιακού, στα χρόνια της πεντηκονταετίας, έδωσε πλούσιους καρπούς στους χώρους της επιστήμης και της τέχνης. Ο Θουκυδίδης, οι τραγικοί ποιητές, αλλά και πολλές απόψεις του ίδιου του Πλάτωνα είναι αδύνατο να ερμηνευθούν χωρίς τη γόνιμη παρουσία των σοφιστών και βέβαια του Πρωταγόρα. Να σημειώσουμε ότι ο Σωκράτης, τότε, θεωρούνταν σοφιστής. Στα μέσα του πέμπτου προχριστιανικού αιώνα γίνεται η σοφιστική επανάσταση, ο Διαφωτισμός της αρχαιότητας, με νέα θεματολογία, νέες μεθόδους, νέους γενικούς προσανατολισμούς. Αυτή τη γόνιμη περίοδο ο Πρωταγόρας βρίσκεται στην Αθήνα, γνωρίζεται με τον Περικλή, που τον αναθέτει να συγγράψει το Σύνταγμα για την Παλλήνια αποικία των Θουρίων (444 π.Χ.). Ο Πρωταγόρας έμεινε στην Αθήνα, όπου δίδασκε ως το 411 π.Χ.. Τότε ο Πυθόδωρος τον κατάγγειλε ως άθεο και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Αθήνα. Τα βιβλία του κήκαν δημόσια. Το πλοίο στο οποίο επιβιβάστηκε βούλιαξε και ο Πρωταγόρας πνίγηκε, σε ηλικία εβδομηντατεσσάρων ετών. Έγραψε πολλά συγγράμματα, "Περί θεών", "Αλήθεια ή Καταβάλλοντες", "Περί της εν αρχή καταστάσεως", "Αντιλογίαι". Η σημαντικότερη πηγή για να γνωρίσουμε τη σκέψη του Πρωταγόρα, είναι ο μεγάλος αντίπαλός του, ο Πλάτωνας.